

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze rozhodl v senátě složeném z předsedkyně Mgr. Gabriely Bašné a soudců Mgr. Kateřiny Kozákové a Mgr. Ondřeje Hrabce ve věci

žalobkyně: **N. B.**
bytem X
zastoupená JUDr. Martinem Fejfárkem, LL.M., advokátem
se sídlem Josefa Lady 2106/1, Most

proti
žalovanému: **Ministerstvo zdravotnictví**
se sídlem Palackého náměstí 375/4, Praha 2 – Nové Město

o žalobě proti rozhodnutí ministra žalovaného ze dne 22. 7. 2025, č. j. MZDR 21589/2024-3/PRO,

takto:

- I. Žaloba **s e z a m í t á**.
- II. Žalobkyně **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení.
- III. Žalovanému **s e n e p ř i z n á v á** náhrada nákladů řízení.

Odůvodnění:

I. Základ sporu

1. Žalovaný rozhodnutím ze dne 13. 5. 2024, č. j. MZDR 24163/2023-8/PRO (dále jen „prvoinstanční rozhodnutí“), zamítl žádost žalobkyně o poskytnutí jednorázové peněžní

částky za protiprávní sterilizaci podle zákona č. 297/2021 Sb., o poskytnutí jednorázové peněžní částky osobám sterilizovaným v rozporu s právem, ve znění účinném do 12. 8. 2025 (dále jen „zákon o odškodnění protiprávních sterilizací“). Žalovaný v odůvodnění napadeného rozhodnutí uvedl, že byt žalobkyně tvrdila, že dne 10. 11. 2008 jí byl v Nemocnici Karviná – Ráj bez náležitého poučení proveden zdravotnický výkon zabraňující plodnosti, ze zasláné zdravotnické dokumentace dané nemocnice toto tvrzení nevyplynulo. Žalobkyně tedy své tvrzení o provedení sterilizace neprokázala, přičemž je na žalobkyni, aby navrhla takový důkazní prostředek, který je způsobilý prokázat provedení sterilizace (1. podmínka), a že se tak stalo v rozporu s právem (2. podmínka). Protože nebyla prokázána 1. podmínka, nebylo dle žalovaného třeba se zabývat dalším dokazováním, žádost žalobkyně proto zamítl. Proti prvoinstančnímu rozhodnutí podala žalobkyně rozklad, o němž rozhodl ministr žalovaného napadeným rozhodnutím tak, že rozklad zamítl a prvoinstanční rozhodnutí potvrdil.

2. Ministr žalovaného v napadeném rozhodnutí uvedl, že listiny, jimiž měla žalobkyně v úmyslu prokázat své tvrzení o provedené sterilizaci, a to svým vlastním „Svědectvím“ prohlášením a prohlášením jejího partnera, nejsou způsobilé vyvrátit obsah dostupné zdravotnické dokumentace. Obsah obou prohlášení se soustředí toliko na tvrzení týkající se okolností údajné sterilizace, ve správním řízení však nebylo prokázáno, že by žalobkyni byla sterilizace provedena. K otázce důkazního břemene ministr žalovaného uvedl, že je to právě žadatelka, kdo má prokázat výkon sterilizace, resp. poskytnout dostatečnou spolupráci k prokázání uvedeného. V tomto případě žalobkyně kromě svého a partnerova tvrzení nenavrhla žádné jiné důkazy.

II. Obsah žaloby, vyjádření žalovaného a následná podání

3. **Žalobkyně** považuje napadené rozhodnutí za nesprávné a nepřezkoumatelné, neboť žalovaný nezajistil takové důkazy, kterými by bylo možno spolehlivě zjistit skutkový stav věci. Žalobkyně dne 10. 11. 2008 porodila svého potomka v nemocnici Karviná-Ráj. Uvedla, že při porodu ji byla podána celková anestezie, přičemž bezprostředně po jejím probuzení jí byl předložen k podpisu neznámý dokument. Žalobkyně byla stále pod vlivem účinků narkózy, a předmětný dokument podepsala, aniž by ji bylo sděleno, co je obsahem dokumentu. Po určité době od porodu se u žalobkyně začaly vyskytovat zdravotní problémy, kvůli kterým navštívila gynekologii v Chebu, kde se dozvěděla, že byla při porodu sterilizována. Žalobkyně žalovanému navrhla, aby si vyžádal kopii kompletní zdravotnické dokumentace žalobkyně od poskytovatele zdravotních služeb. Rovněž nabídla součinnost při zjišťování skutkového stavu, své čestné prohlášení a svědecké prohlášení jejího druhá, žalovaný však tyto důkazy ignoroval.
4. Žalobkyně namítá, že v řízeních o poskytnutí jednorázové peněžní částky za protiprávní sterilizaci má žalovaný postupovat v souladu se zásadou materiální pravdy. Této zásadě žalovaný nedostál, jelikož ignoroval žalobkyni dodané důkazy. Žalobkyně uvedla, že dlouhodobou praxí žalovaného je, že staví svá rozhodnutí pouze na informacích plynoucích ze zdravotnické dokumentace, a nedbá na jiné důkazní prostředky dle zásady materiální pravdy s ohledem na § 3 zákona č. 500/2004 Sb., správního řádu. Důvodová zpráva k § 6 zákona o odškodnění protiprávních sterilizací za možné důkazní prostředky výslovně označuje výpověď oprávněné osoby a svědků. Namítala, že postup žalovaného byl přepjatě formalistický, v této souvislosti odkázala na rozsudek Městského soudu v Praze sp. zn. 17 Ad 8/2022 a rozsudek sp. zn. 6 Ad 14/2022.

Shodu s prvopisem provedla S. K.

5. Dále žalobkyně namítala, že žalovaný nerespektuje závěry plynoucí z rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 4. 7. 2024, č. j. 9 As 61/2023-65, č. 4623/2024 Sb. NSS, dle něhož nelze po žadatelkách požadovat, aby samy vždy nade vší pochybnost prokázaly naplnění vymezených předpokladů pro přiznání peněžní částky dle zákona o odškodnění protiprávních sterilizací. Postačí, předestře-li žadatelka na první pohled plausibilní tvrzení, že v rozhodném období podstoupila sterilizaci v rozporu s právem a v případě důkazní nouze je nutné využít obdobné řešení jako ve sporech z diskriminace, tedy sdílení důkazního břemene. Žalobkyně byla přesvědčena, že v situaci, kdy prohlášení její a jejího druhá odporují poznatkům ze zdravotnické dokumentace, měl žalovaný provést další dokazování.
6. **Žalovaný** se ve vyjádření k žalobě vyznamenal proti tvrzení žalobkyně, že nejedná v souladu se zásadou materiální pravdy. Uvedl, že ve zdravotnické dokumentaci neexistuje jediný důkaz o tom, že žalobkyni byla provedena sterilizace, o čemž byla žalobkyně před vydáním prvoinstančního rozhodnutí informována. V dokumentu „Operační vložka chirurgická do záznamu o zdraví a nemoci“ je průběh operace – císařského řezu dostatečně podrobně popsán a není v něm žádná zmínka o provedení sterilizačního zákroku, ani nikde jinde ve zdravotnické dokumentaci žalobkyně. Ke svědeckému prohlášení druhá žalobkyně žalovaný uvedl, že výslech partnera by mohl být použitelným důkazním prostředkem v případě, že by byly pochybnosti o souhlasu s provedeným zákrokem či podmínkách, za jakých byl informovaný souhlas udělen. V tomto případě je však dle žalovaného jednoznačně vyvráceno tvrzení žalobkyně, že jí byla dne 10. 11. 2008 v Nemocnici Karviná – Ráj v průběhu porodu provedena sterilizace.
7. Ohledně žalobkyní odkazovaného rozsudku Nejvyššího správního soudu sp. zn. 9 As 61/2023 má žalovaný za to, že není na tento případ přílehlavý, neboť ve věci posuzované NSS byla zdravotnická dokumentace skartována, a nebylo možné z ní vycházet. Zákon o odškodnění protiprávních sterilizací ulehčuje žadatelům v tom, že požaduje pouze označení listin a jiných důkazních prostředků, ovšem bez součinnosti s žalobkyní nebylo možné zjistit žádné další relevantní skutečnosti k předmětu řízení. Žalobkyně žádnou součinnost směřující k učinění dalších skutkových zjištění neposkytla, ačkoliv byla náležitě a obsáhle poučena o svých právech a povinnostech, a v návaznosti na skutková zjištění i o nutnosti označit další důkazy na oporu tvrzení o provedení sterilizace.

III. Posouzení žaloby

8. Městský soud v Praze (dále jen „městský soud“) v souladu s § 75 odst. 2 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), přezkoumal napadené rozhodnutí v mezích žalobkyní vymezených námitek, vycházel při tom v souladu s § 75 odst. 1 s. ř. s. ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování ministra žalovaného, a shledal, že žaloba není důvodná. O věci rozhodl bez jednání, jelikož s takovým postupem žalobkyně i žalovaný vyjádřili souhlas, resp. nevyjádřili nesouhlas s rozhodnutím věci bez nařízení jednání (§ 51 odst. 1 s. ř. s.). Žalobkyně sice navrhla provedení důkazů, avšak to samo o sobě neznamená nesouhlas s rozhodnutím o věci bez nařízení jednání (usnesení rozšířeného senátu ze dne 16. 2. 2016, č. j. 7 As 93/2014-48, č. 3380/2016 Sb. NSS). Podklady a listiny, z nichž městský soud vycházel, a jichž se dovolávaly i procesní strany ve svých podáních, jsou obsaženy ve správním spisu, jímž se dokazování neprovádí (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 1. 2009, č. j. 9 Afs 8/2008-117, č. 2383/2011 Sb. NSS).

Shodu s prvopisem provedla S. K.

9. Městský soud se nejprve zabýval vznesenou námitkou nepřezkoumatelnosti napadeného rozhodnutí. K této městský soud uvádí, že nepřezkoumatelnost rozhodnutí musí být vykládána ve svém skutečném smyslu, tedy jako nemožnost přezkoumat určité rozhodnutí pro nemožnost zjistit v něm jeho obsah nebo důvody, pro které bylo vydáno (usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 2. 2008, č. j. 7 Afs 212/2006-76, č. 1566/2008 Sb. NSS). Zrušení rozhodnutí pro nepřezkoumatelnost je pak vyhrazeno nejzávažnějším vadám, kvůli nimž nelze správní rozhodnutí pro absenci důvodů či nesrozumitelnost meritorně přezkoumat (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 17. 1. 2013, č. j. 1 Afs 92/2012-45, bod [28]). S ohledem na zásadu jednotnosti správního řízení je pak nutné napadená rozhodnutí posuzovat jako celek (viz přiměřeně rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 27. 2. 2013, č. j. 6 Ads 134/2012-47). Konečně, jak uvedl Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 31. 5. 2024, č. j. 7 As 176/2023-33, *„nepřezkoumatelnost není projevem nenaplněné subjektivní představy stěžovatele o tom, jak by měl být rozsudek odůvodněn, ale objektivní překážkou, která kasačnímu soudu znemožňuje přezkoumat napadené rozhodnutí (srov. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 28. 2. 2017, č. j. 3 Azs 69/2016-24, ze dne 27. 9. 2017, č. j. 4 As 146/2017-35).“*
10. Městský soud napadené rozhodnutí přezkoumal optikou výše uvedené judikatury a uzavírá, že napadené rozhodnutí netrpí takovými nedostatky, které by měly za následek jeho nepřezkoumatelnost, je dostatečně zdůvodněné a městský soud jej nepovažuje za nepřezkoumatelné. Ministr žalovaného v napadeném rozhodnutí přehledným a srozumitelným způsobem popsal svá zjištění a žalobkyni osvětlil, jaké skutečnosti považuje za rozhodné pro závěr o nemožnosti přiznat jí jednorázovou peněžní částku za protiprávní sterilizaci. Ministr žalovaného se v napadeném rozhodnutí jednotlivě věnuje námitkám obsaženým v rozkladu a rekapituluje závěry žalovaného, které současně blíže rozvádí. Městský soud je proto přesvědčen, že žalobkyně nemohla pochybovat o důvodech, pro které jí nebyla jednorázová peněžní částka poskytnuta, neboť odůvodnění a závěry ministra žalovaného jsou konzistentní a srozumitelné. Ministr žalovaného jednoznačně vyjádřil, že žalobkyně neprokázala skutečnost podmiňující nárok na jednorázovou peněžní částku osobám sterilizovaným v rozporu s právem, a to skutečnost, že byla dne 10. 11. 2008 u porodu sterilizována lékařským zákrokem. Ministr žalovaného srozumitelně odůvodnil, že doložené písemné „Svědectvé“ prohlášení partnera žalobkyně, jakož i samotné žalobkyně, nejsou s to vyvrátit obsah dostupné zdravotnické dokumentace, a žádné další důkazy žalobkyně nepředložila. Žalobkyně byla současně obsáhle poučena a vyzvána k předložení a označení důkazů, mohla tedy tvrzenou skutečnost dosvědčit jinými způsoby, což neučinila. Soud proto nemohl přisvědčit obecné námitce žalobkyně o nepřezkoumatelnosti napadeného rozhodnutí a tuto námitku nepovažuje za důvodnou.
11. Stěžejní námitkou žalobkyně pak je porušení zásady materiální pravdy při zjišťování skutkového stavu, když žalovaný nepřihlédl k prohlášení žalobkyně a jejího partnera, a vycházel pouze ze zdravotnické dokumentace předložené poskytovatelem zdravotních služeb.
12. Podle § 2 zákona o odškodnění protiprávních sterilizací je osobou oprávněnou k poskytnutí peněžní kompenzace *fyzická osoba, která se podrobila v období od 1. července 1966 do 31. března 2012 (dále jen „rozhodné období“) ve zdravotnickém zařízení na území, které je součástí území České republiky, sterilizaci v rozporu s právem.*
13. Co se rozumí sterilizací v rozporu s právem stanoví § 3 odst. 1 zákona o odškodnění protiprávních sterilizací, dle něhož se jedná o *zdravotní výkon zabráňující plodnosti, k jehož*

Shodu s prvopisem provedla S. K.

provedení oprávněná osoba neudělila souhlas, nebo souhlas udělila při takovém porušení právních předpisů upravujících v rozhodném období provedení zdravotního výkonu zabraňujícího plodnosti anebo za takových okolností, jež vylučují nebo vážně narušují svobodu a prostotu omylu uděleného souhlasu.

14. Podle § 3 odst. 2 zákona o odškodnění protiprávních sterilizací se porušením právních předpisů a okolnostmi dle odstavce 1 rozumí *působení na oprávněnou osobou v podobě jakéhokoli nátlaku, donucení či přesvědčování, aby se zdravotnímu výkonu zabraňujícímu plodnosti podrobila, jakož i skutečnost, že oprávněná osoba nebyla srozumitelným způsobem a v dostatečném rozsahu informována o svém zdravotním stavu a o účelu, povaze, předpokládaném přínosu, možných důsledcích a rizicích navrhovaného zdravotního výkonu a o jiných možnostech řešení zdravotního stavu, jejich vhodnosti, přínosech a rizicích.*
15. Podle § 6 odst. 1 zákona o odškodnění protiprávních sterilizací *žádost o přiznání nároku musí kromě obecných náležitostí obsahovat vylíčení rozhodných skutečností případu, zejména označení zdravotnického zařízení, v němž ke zdravotnímu výkonu zabraňujícímu plodnosti došlo, datum, kdy byl tento zdravotní výkon proveden, a vylíčení okolností, za nichž k tomuto zdravotnímu výkonu došlo, značení listin a jiných důkazních prostředků, jichž se oprávněná osoba na podporu svého práva dovolává, bankovní účet, na který má ministerstvo poukázat přiznanou peněžní částku.*
16. Podle § 27 zákona č. 20/1966 Sb., o péči o zdraví lidu, ve znění účinném do 30. 4. 1995 (znění účinné ke dni sterilizace) platilo, že *sterilizace se smí provést jen se souhlasem nebo na vlastní žádost osoby, u níž má být sterilizace provedena, a to za podmínek stanovených ministerstvem zdravotnictví.*
17. Městský soud na tomto místě předně považuje za nezbytné uvést, že nikterak nezpochybňuje ustálenou judikaturu správních soudů ve věcech odškodňování nezákonných sterilizací, a ve shodě s důvodovou zprávou k zákonu o odškodnění protiprávních sterilizací souhlasí s tím, že protiprávní sterilizace představují závažný zásah do základních lidských práv, jako je právo na ochranu života a zdraví, právo na nedotknutelnost osoby a jejího soukromí či právo na rodinný život. Soudu je rovněž známa judikatura Evropského soudu pro lidská práva, který konstatoval, že státy mají pozitivní povinnost chránit fyzickou integritu pacientů a poskytnout obětem nedbalostních lékařských zákroků přístup k řízením umožňujícím jim v odůvodněných případech přiznat náhradu škody (rozsudek ze dne 2. 5. 2017 ve věci Jurica proti Chorvatsku, stížnost č. 30376/13). To platí tím spíše u úmyslných zásahů do fyzické integrity jednotlivce ze strany nemocnice nebo lékaře (rozsudek ze dne 2. 6. 2009 ve věci Codarcea proti Rumunsku, stížnost č. 31675/04). Pozitivní povinnost státu chránit osoby před zakázaným špatným zacházením pak byla Evropským soudem pro lidská práva výslovně shledána taktéž v kontextu sterilizace romské ženy bez informovaného souhlasu (viz rozsudek ze dne 8. 11. 2011 ve věci V. C. proti Slovensku, stížnost č. 18968/07).
18. Městský soud se rovněž plně ztotožňuje se závěry Nejvyššího správního soudu uvedenými v rozsudku ze dne 14. 11. 2023, č. j. 4 As 290/2022-42, že v případě nároků poškozených žen *„je obecně třeba postupovat citlivě s ohledem na situaci žadatelek. Správní orgány by jim proto měly vycházet maximálně vstříc, a to tím spíše, že na jim způsobené újme má zásadní podíl stát, který se svá pochybení snaží alespoň do jisté míry odčinit. Řízení o žádosti o poskytnutí jednorázové peněžní částky osobám sterilizovaným v rozporu s právem proto musí zaručovat účinný prostředek nápravy.“* Obdobně pak hovoří i důvodová zpráva k zákonu o odškodnění protiprávních sterilizací v části B.1., v níže je uvedeno, že *„za jejich provádění je odpovědný*

Shodu s prvopisem provedla S. K.

stát, který nepřijal dostatečnou právní úpravu informovaného souhlasu s prováděním sterilizací, která by zaručovala důsledné dodržování práv pacientů, a umožnil tak jejich porušování. V některých případech pak dokonce sám stát, resp. jeho sociální pracovníci při výkonu sociální práce poškozené osoby motivovaly k podstoupení sterilizace jako eugenického opatření „v zájmu populace“. Rovněž za takové jednání je odpovědný stát. Právě stát by proto měl zajistit efektivní prostředek nápravy.“ V této souvislosti si je soud plně vědom toho, že prostředek nápravy není naplněn pouhou zákonnou kodifikací možnosti požádat o odškodnění za nezákonně provedenou sterilizaci, ale právě až aplikací tohoto zákona na jednotlivé případy. V každém konkrétním případě proto musí mít žalovaný na mysli, že to byl stát, kdo v minulosti selhal, přičemž vyjádření vůle odčinit nastalé pochybení musí nalézt odraz ve způsobu jeho rozhodování a v přístupu k žadatelkám. Rozhodující správní orgán musí mít na paměti, že možnost získání odškodnění má nutně představovat efektivní prostředek nápravy, po kterém volá důvodová zpráva.

19. Správní soudy se již opakovaně vyslovily, že požadavek na efektivní prostředek nápravy by přitom nebyl naplněn, lpěl-li by žalovaný formalisticky na prokázání nezákonné sterilizace či by různými procesními způsoby kladl žadatelkám překážky pro získání deklarovaného odškodnění. Správní orgány musí v těchto případech v ještě zostřenější míře hledět na zásadu vstřícnosti a řádné poučení účastníků správního řízení. V předmětných řízeních to není žadatelka, která po státu pouze „něco“ požaduje, ale je to především stát, který se aktivně snaží napravit své původní pochybení. Zejména v situacích, kdy žadatelka zjevně neovládá materii správního řízení či v podrobnostech nezná úpravu odškodnění za nezákonnou sterilizaci, musí žalovaný přistupovat k těmto osobám obezřetně a poskytovat jim též určitou asistenci při hájení jejich práv, neboť i přístup k poškozeným může ve svém důsledku zmírňovat křivdu, která na nich byla v minulosti učiněna. Nedůvodným formalismem by naopak mohl správní orgán oběti nezákonně provedených sterilizací dále psychicky zraňovat, čímž by byl naprosto popřen smysl přijetí zákona o odškodnění nezákonných sterilizací (srov. například rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 15. 11. 2022, č. j. 14 Ad 9/2022-33).
20. Městský soud však i přes shora uvedená obecná východiska dospěl v nyní posuzované věci k závěru, že se argumentace žalovaného nikterak nemíjí s účelem zákona o odškodnění protiprávních sterilizací a soud neshledává, že by byl postup žalovaného v rozporu se zásadami správního řízení, zejména pak s požadavkem na zjištění skutkového stavu bez důvodných pochybností.
21. Ze správního spisu soud zjistil, že dne 18. 8. 2023 podala žalobkyně žádost o poskytnutí jednorázové peněžní částky jakožto osobě sterilizované v rozporu s právem. V předmětné žádosti žalobkyně uvedla, že jí dne 10. 11. 2008 byla při porodu císařským řezem provedena nezákonná sterilizace. Po porodu přinesl žalobkyni zdravotnický personál k podpisu dokument, jehož obsah žalobkyni nebyl znám, současně byla po narkóze omámená a nevěděla, co podepisuje. Vzhledem k tomu, že žalobkyně nedisponuje zdravotnickou dokumentací, navrhla současně, aby si tuto žalovaný od poskytovatele zdravotních služeb vyžádal. Žádostí ze dne 4. 9. 2023, č. j. MZDR 24163/2023-2-PRO, žalovaný vyzval Nemocnici Karviná-Ráj (dále jen „nemocnice“), k předložení kompletní zdravotnické dokumentace žalobkyně vztahující se k provedení sterilizace. Na uvedenou žádost reagovala nemocnice přípisem ze dne 7. 9. 2023, se kterým zaslala kopii zdravotnické dokumentace žalobkyně. Ke kopii zdravotnické dokumentace bylo přiloženo vyjádření primáře gynekologicko-porodního oddělení, ze kterého vyplývá, že dle dokumentace a operačního

Shodu s prvopisem provedla S. K.

protokolu sterilizace během akutního výkonu císařského řezu prováděna nebyla. Soud zdravotnickou dokumentaci předloženou nemocnici prostudoval a zjistil, že z této dokumentace kromě provedení porodu dne 10. 11. 2008 žalobkyni, současné a ani následné provedení sterilizace žalobkyně nevyplývá. Zejména v dokumentu „Operační vložka chirurgická do záznamu o zdraví a nemoci“ je podrobně popsán průběh operace – císařského řezu dne 10. 11. 2008, avšak bez jakékoli zmínky o provedení sterilizačního zákroku, součástí zdravotnické dokumentace není ani podepsané poučení žalobkyně o možnosti provedení sterilizace, ani její vyjádření či souhlas se sterilizací.

22. Žalovaný proto přípisem ze dne 18. 9. 2023, č. j. MZDR 24163/2023-4/PRO, žalobkyni informoval o zjištěních v řízení a obsáhle a podrobně ji poučil o právech a povinnostech v řízení, o možnosti navrhnout další důkazy a o právu seznámit se s podklady před vydáním rozhodnutí. Konkrétně žalovaný informoval žalobkyni o tom, že dle dokumentace předložené zdravotnickým zařízením, které žalobkyně označila, provedení sterilizace nevyplývá. Uvedl, že ze zdravotnické dokumentace bylo zjištěno, že jí byl dne 10. 11. 2008 toliko indikován akutní císařský řez, který byl následně proveden. Žalovaný žalobkyni sdělil, že dosud v řízení nebyly doloženy, označeny ani opatřeny žádné podklady či jiné důkazy vztahující se k tvrzené sterilizaci a žalobkyně žádné další dokumenty k podané žádosti nepřiložila ani je neoznačila. Poučil proto žalobkyni o tom, že v rámci předmětného řízení o nároku na odškodnění za nezákonnou sterilizaci musí žadatelka nejen tvrdit, nýbrž i prokázat, že u ní došlo ke sterilizaci, a že byla provedena v rozporu s právem. Sterilizace a její protiprávnost se pak prokazuje na základě podkladů, které zašle žadatelka nebo které na základě jejího návrhu opatří žalovaný. Mezi důkazy vhodné ke zjištění skutkového stavu se obecně řadí například listiny, odborné vyjádření, znalecký posudek, svědecká výpověď, skutečnosti známé z úřední činnosti, podklady od jiných správních orgánů nebo orgánů veřejné moci. Listina má pak v daném typu řízení například podobu mimo jiné lékařské zprávy a další zdravotnické dokumentace (porodopis, chorobopis, operační vložka chirurgická do záznamu o zdraví a nemoci, operační protokol, souhrn chorobopisu, zpráva ošetřujícímu lékaři, propouštěcí zpráva apod.). Ohledně případného návrhu svědecké výpovědi je zapotřebí dostatečně konkrétně identifikovat navrhovaného svědka (jméno, příjmení, adresa) a současně uvést, kterou z tvrzených skutečností může svědek svou výpovědí osvědčit a z jakého důvodu tomu tak je, tedy čeho konkrétně byla osoba přímým svědkem. V souladu s tímto poučením pak žalovaný vyzval žalobkyni k předložení kopie úplné zdravotnické dokumentace (chorobopisu) týkající se provedení zdravotního výkonu sterilizace a případně jiných dokumentů prokazujících nárok žalobkyně, disponuje-li jimi, dále ke sdělení informací, od jakého subjektu je možné úplnou zdravotnickou dokumentaci týkající se provedení sterilizace získat a ke sdělení konkrétních návrhů na doplnění dokazování ve smyslu předchozího poučení, které prokazují provedení sterilizace, okolností, za nichž byla sterilizace provedena, a její provedení v rozporu s právem.
23. Na uvedené poučení žalovaného reagovala žalobkyně vyjádřením ze dne 11. 10. 2023 s tím, že k výzvě dokládá své svědecké prohlášení a svědecké prohlášení jejího partnera, jimiž osvědčuje skutečnost, že sterilizace jí byla provedena nezákonně. Dále uvedla, že nemá k dispozici zdravotnickou dokumentaci, proto v žádosti požádala žalovaného, aby zdravotnickou dokumentaci vyžádal od poskytovatele zdravotních služeb. Podotkla, že žalovaný zdravotnickou dokumentaci zřejmě nevyžádal, přestože mu to ukládá zákon. Následně vydal žalovaný prvoinstanční rozhodnutí, proti němuž brojila žalobkyně rozkladem. V něm uvedla, že žalovaný nepostupoval v souladu s § 3 správního řádu, když staví své rozhodnutí pouze na informacích plynoucích ze zdravotnické dokumentace. To Shodu s prvopisem provedla S. K.

vše přesto, že má k dispozici mnoho jiných důkazních prostředků, jež by mohl a dle zákona měl provést, tj. výpověď oprávněné osoby a svědků, znalecké posudky a odborná vyjádření, věci, listiny apod. Na podporu svých tvrzení žalobkyně přiložila k důkazu toliko dokument označený jako „*Otevřený dopis – Vyhodnocení efektivity zákona o odškodnění za protiprávní sterilizace půl roku po nabytí jeho účinnosti*“, jímž osvědčovala dlouhodobý nesprávný postup žalovaného ve věcech protiprávní sterilizace.

24. Městský soud uvádí, že správní řád je sice ve smyslu § 3 vystavěn na zásadě materiální pravdy, kdy platí, že správní orgán je obecně povinen zjistit *ex officio* skutečný stav věci, o které má rozhodovat, aniž by se omezoval na tvrzení účastníků řízení. Tyto obecné principy jsou však v případě řízení o žádosti dle zákona o odškodnění protiprávních sterilizací modifikovány. Zevrubně se danou problematikou zabýval Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 4. 7. 2024, č. j. 9 As 61/2023-65, č. 4623/2024 Sb. NSS. Dle citovaného rozsudku kasačního soudu mohou k zamítnutí žádosti o peněžitou částku za protiprávní sterilizaci z důvodu neprokázání naplnění hmotněprávních podmínek nároku správní orgány přistoupit ve třech případech, a to „*za prvé, pokud správní orgán obstará zdravotnickou dokumentaci, z níž zjistí, že ke sterilizaci žadatelky buď nedošlo, nebo ta nebyla protiprávní (typicky byla provedena na základě jejího nezpochybnitelného informovaného souhlasu), a současně nic nebude nasvědčovat nedůvěryhodnosti takové zdravotnické dokumentace. Druhým případem zamítnutí žádosti poté bude situace, kdy i navzdory neexistenci zdravotnické dokumentace nebudou tvrzení žadatelky o peněžitou částku na první pohled hájitelná a pokud správní orgán ani přes případné vlastní kroky ke zjištění stavu věci nezjistil nic, co by nasvědčovalo jejich důvěryhodnosti. Konečně třetím případem zamítnutí žádosti poté bude situace, kdy žadatelka sice předestře hájitelná a na první pohled pravděpodobná tvrzení, správní orgán je však zpochybní a prokáže, že existuje jiné objektivní vysvětlení popsanych dějů a skutečností*“. V případě důkazní nouze na straně žadatelky tak musí žalovaný posoudit, zda „*jsou jí předestřená tvrzení plausibilní a hájitelná. O jaké indicie vypovídající o hájitelnosti tvrzení se může jednat, bude záležet vždy na okolnostech konkrétní věci. Podle názoru NSS se však v zásadě může jednat o cokoli, co bude svědčit ve prospěch žadatelčiných tvrzení (např. vysvětlení žadatelky, její osobní a rodinná situace, chování v minulosti, jí předložené doklady, jiné známé skutečnosti atd.). Pokud tyto indicie svědčí pravděpodobnosti, že k nezákonné sterilizaci žadatelky mohlo skutečně dojít tak, jak tvrdí, bude s ohledem na její důkazní nouzi nutné považovat žádost za oprávněnou, ledaže správní orgán prokáže, že tomu tak být nemohlo (tedy že žadatelka nepodstoupila sterilizaci, ta nebyla nezákonná, nedošlo k ní v rozhodném období, případně že v řízení zjištěné indicie, jinak svědčící o možné nezákonné sterilizaci, mají jiné racionální vysvětlení)*.“ (pozn. vytučnění provedeno soudem).
25. V nyní posuzované věci žalovaný obstaral žalobkyni požadovanou zdravotnickou dokumentaci, ze které zjistil, že ke sterilizaci žalobkyně dne 10. 11. 2008 během jejího porodu nedošlo. Současně dle soudu v řízení nebylo zjištěno ničeho, co by nasvědčovalo nedůvěryhodnosti této zdravotnické dokumentace. Zdravotnická dokumentace byla vyžádána od poskytovatele zdravotních služeb, kterého označila žalobkyně. Dokumentace se týkala přesně jí tvrzeného časového období, kdy jí měla být sterilizace provedena, tj. dne 10. 11. 2008, kdy porodila císařským řezem a pobývala po porodu na porodním oddělení, tj. ode dne porodu 10. 11. 2008 do propuštění žalobkyně 15. 11. 2008. Navíc obsahem správního spisu nejsou žádné listiny, na nichž by bylo vytištěno poučení o sterilizaci ani žalobkyni podepsaná listina, jejímž obsahem by byl text (či jakékoliv zmínka) o sterilizaci. Ze správního spisu vyplývá, že žalobkyně osobně podepsala toliko listinu, v níž souhlasila s hospitalizací v příslušném zdravotnickém zařízení; listinu, že byla seznámena s právy Shodu s prvopisem provedla S. K.

pacienta, domácím řádem; listinu, že jí byly odebrány a poté předány (seznam) cenné věci; osobně podepsala i potvrzení, že souhlasí s pořízením fotky dítěte a výměr regulačního poplatku za poskytnou hospitalizaci. Zdravotnickou dokumentací tak bylo vyvráceno tvrzení žalobkyně o provedené sterilizaci při porodu dne 10. 11. 2009. Přesto žalobkyně s partnerem i ve svých „Svěddeckých“ prohlášeních setrvali na obecných tvrzeních, že žalobkyně byla při porodu nezákonně sterilizována, když nebyla na provedení sterilizace řádně upozorněna, neobdržela žádné „papíry“ k podepsání, až po probuzení z narkózy jí byl dán k podpisu nějaký dokument; o tom, že jí byla provedena sterilizace se dozvěděla později. Soud opakuje, že žalobkyně tato svá tvrzení nikterak nerozvádí, zůstávají tak v ryze obecné rovině, aniž by byly nadto podpořeny jakýmkoliv indiciemi či dokumenty; vyjma zmíněných „Svěddeckých“ prohlášení, která soud rovněž ve světle shora uvedeného neshledal dostatečnými k prolomení důvěryhodnosti zdravotnické dokumentace. To vše přesto, že byla ze strany žalovaného podrobně poučena o právech a povinnostech v řízení, o možnosti a způsobu, jak navrhnout další důkazy a o tom, jak může své tvrzení ohledně sterilizace prokázat. Na tomto místě soud zároveň poukazuje na skutečnost, že žalobkyně byla po celou dobu správního řízení a je i nyní v rámci soudního řízení zastoupena advokátem. Žalobkyně se přesto nikterak nepokusila okolnosti své sterilizace upřesnit, ani nepřiložila žádnou zdravotnickou dokumentaci, z níž by vyplývalo alespoň to, že vůbec byla sterilizována (např. lékařskou zprávou z gynekologie, kde se dle svých slov dozvěděla, že byla v nemocnici sterilizována). V této souvislosti soud akcentuje, že za situace, kdy žalovaný obstaral příslušnou zdravotnickou dokumentaci, ze které jednoznačně vyplývá opak, tj. že sterilizace žalobkyně nebyla dle jejího tvrzení provedena, nejeví se ani soudu obecná prohlášení žalobkyně a jejího druhá jako důvěryhodná, natož způsobila zpochybnit věrohodnost zdravotnické dokumentace. K doplnění svých tvrzení žalobkyně nepřistoupila ani v rámci rozkladového řízení, v němž již s ohledem na závěry uvedené v prvoinstančním rozhodnutí a po předchozím poučení měla možnost předestřít alespoň nějaké konkrétnější indicie svědčící o pravděpodobnosti, že k nezákonné sterilizaci došlo. Ani v nyní podané žalobě pak žalobkyně na důvody zamítnutí její žádosti nikterak nereaguje a svou argumentaci v tomto ohledu adekvátně nepřizpůsobuje například tím, že by se pokusila předložit další doplňující okolnosti (tvrzení, lékařskou zprávu apod.), na základě nichž by bylo možné hovořit alespoň o minimální pravděpodobnosti proběhlé (nezákonné) sterilizace. Jak zdůraznil Nejvyšší správní soud ve své judikatuře citované v bodu [24] tohoto rozsudku, plausibilním tvrzením je tvrzení hájitelné a podepřené alespoň indiciemi, nikoliv jakékoliv ničím nepodložené tvrzení. Soud v souladu se závěry výše citované judikatury shrnuje, že žalovaný obstaral zdravotnickou dokumentaci, z níž zjistil, že k tvrzené sterilizaci žalobkyně nedošlo, a současně ze správního spisu a ani ze soudního spisu nic nenasvědčuje nedůvěryhodnosti této zdravotnické dokumentace, žalovaný tak mohl zamítnout žádost žalobkyně z důvodu neprokázání naplnění hmotněprávních podmínek nároku.

26. Městský soud se s ohledem na výše uvedené ztotožňuje se závěrem přijatým ministrem žalovaného v napadeném rozhodnutí, že žalobkyně neprokázala pro rozhodnutí podstatnou skutečnost, že byla fakticky sterilizována lékařským zákrokem. Žalobkyně v průběhu správního řízení i přes obsáhlé poučení a zastoupení advokátem nepředestřela žádný soubor indicií, který by v souhrnu činil její tvrzení plausibilním, proto jí nebylo možné jednorázovou peněžní částku podle zákona o odškodnění protiprávních sterilizací přiznat.
27. K odkazu žalobkyně na rozsudek NSS ze dne 4. 7. 2024, č. j. 9 As 61/2023-65, č. 4623/2024 Sb. NSS, konstatuje soud následující. Dle uvedeného rozsudku NSS nelze po žadatelkách požadovat, aby samy vždy nade vší pochybnost prokázaly naplnění vymezených Shodu s prvopisem provedla S. K.

předpokladů pro přiznání peněžní částky dle zákona o odškodnění protiprávních sterilizací. Postačí, předestře-li žadatelka na první pohled plausibilní tvrzení, že v rozhodném období podstoupila sterilizaci v rozporu s právem a v případě důkazní nouze je nutné využít obdobné řešení jako ve sporech z diskriminace, tedy sdílení důkazního břemene. Dle žalobkyně za situace, kdy její „Svědecké“ prohlášení a prohlášení jejího druhu odporovalo zjištěním ze zdravotnické dokumentace, bylo nutné provést další dokazování. Soud k této námitce předně konstatuje, že v nyní posuzovaném případě měl žalovaný k dispozici zdravotnickou dokumentaci, ze které vyplynulo, že ke sterilizaci během porodu nedošlo. Co se týče tvrzení žalobkyně a jejího druhu uvedených ve „Svědeckých“ prohlášeních, soud již konstatoval, že plausibilním tvrzením je tvrzení hájitelné a podepřené alespoň indiciemi, nikoliv jakékoliv ničím nepodložené tvrzení; nad to formulované v ryze obecné rovině. Soud opakuje, že žalobkyně byla žalovaným podrobně poučena o možnosti a způsobu, jak navrhnout další důkazy, a dokonce i konkrétně vyzvána k doložení či označení důkazů ohledně jejího tvrzení, že o provedené sterilizaci se dozvěděla následně na gynekologii. Žalobkyně ovšem žádné doplňující informace, ani důkazy nedoložila a nenavrhlá provést. Soud tak považuje i tuto dílčí argumentaci žalobkyně za nedůvodnou.

IV. Závěr a rozhodnutí o nákladech řízení

28. Městský soud neseznal žádnou ze vznesených námitek důvodnou, proto z výše uvedených důvodů žalobu jako nedůvodnou zamítl podle § 78 odst. 7 s. ř. s.
29. Výrok o nákladech řízení je odůvodněn § 60 odst. 1 s. ř. s. Žalobkyně v řízení úspěch neměla, proto nemá právo na náhradu nákladů řízení. Žalovanému, který by jinak měl právo na náhradu nákladů řízení, nevznikly v řízení žádné náklady nad rámec jeho úřední povinnosti, proto mu soud podle § 60 odst. 7 s. ř. s. náhradu nákladů řízení nepřiznal.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou (více) vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Případně-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

Shodu s prvopisem provedla S. K.

Praha 18. února 2026

Mgr. Gabriela Bašná v.r.
předsedkyně senátu

Shodu s prvopisem provedla S. K.